

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Київ: Центр навч. літератури, 2013. 256 с.
2. Андришин В.П. Розвиток експортної діяльності деревообробних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами». Івано-Франківськ, 2016. 22 с.
3. Волкова І.М. Формування експортного потенціалу молокопродуктового підкомплексу АПК: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами». Житомир, 2007. 20 с.
4. Дані Головного управління статистики у Миколаївській області про товарну та географічну структуру експорту сільськогосподарської продукції. URL: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>.
5. Дані Головного управління статистики у Одеській області про товарну та географічну структуру експорту сільськогосподарської продукції. URL: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>.
6. Дані Головного управління статистики у Херсонській області про товарну та географічну структуру експорту сільськогосподарської продукції. URL: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/>.
7. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки. URL: <http://minagro.gov.ua/node/16025>.
8. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2016 році: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики, 2017. 146 с.
9. Коломієць В.В. Передумови дослідження експортного потенціалу регіону. Зб. наук. пр. Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Черкаси: ЧДТУ. 2003. Вип. 8. С. 69-77.
10. Максимов В.В. Методологія оцінки та забезпечення ефективного використання економічного потенціалу регіону: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка». Донецьк: СХУ, 2002. 20 с.
11. Пєпа Т.В. Експортний потенціал харчової промисловості: потужність та рівень використання. Економіка промисловості України: збірник наук. праць / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України. Київ, 2000. С. 42-43.
12. Суматохіна І.М., Завгородня Є.С., Дук Н.М. Географічний аналіз та картографування структурних змін експорту-імпорту товарів в Україні. URL: <http://journals.urau.ua/index.php/2409-3173/article/view/50696/46627>.

**ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ
ОРГАНІЧНОГО АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ
THE EXPORT-ORIENTED DEVELOPMENT MODEL
OF THE ORGANIC AGRO-FOOD MARKET OF UKRAINE**

У статті досліджено сучасний стан розвитку українського органічного агропродовольчого ринку. Встановлено причини експортної орієнтації органічного агропродовольчого сектору України. Висвітлено географічну та товарну структуру органічного агропродовольчого експорту. Розглянуто двосторонні проекти розвитку органічного агропродовольчого виробництва. Визначено специфіку споживчого органічного агропродовольчого ринку України.

Ключові слова: органічний агропродовольчий ринок, експорт, кон'юнктура, двостороння співпраця, споживчий ринок, канали збуту.

В статье исследовано современное состояние развития украинского органического агропродовольственного рынка. Установлены причины экспортной ориентации органического агропродовольственного сектора Украины. Отражено географическую и товарную структуру органического

агропродовольственного экспорта. Рассмотрены двухсторонние проекты развития органического агропродовольственного производства. Определена специфика потребительского органического агропродовольственного рынка Украины.

Ключевые слова: органический агропродовольственный рынок, экспорт, конъюнктура, двустороннее сотрудничество, потребительский рынок, каналы сбыта.

In the article the current state of development of the Ukrainian organic food market is investigated. The reasons of the export orientation of the Ukrainian organic sector are determined. The geographic and commodity structure of organic food export are reflected. Bilateral projects of development of organic food production are considered. The particularities of the consumer organic food market of Ukraine are determined.

Key words: organic food market, exports, conjuncture, bilateral cooperation, consumer market, distribution channels.

УДК 338.439.22:339.564(477)

Овчаренко А.С.

аспірант кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Постановка проблеми. Органічне виробництво агропродовольчої продукції є невід'ємною частиною «зеленої інноваційної економіки» та сталого розвитку, що сприяє забезпеченню продовольчої безпеки, створенню додаткових

робочих місць, активній практиці «зеленого підприємництва», створює привабливі умови для інвестування в національну економіку та є механізмом отримання конкурентних переваг на глобальному органічному агропродовольчому ринку.

Розвиток органічного сектору позитивно впливає на вдосконалення інфраструктури, підвищення рівня кваліфікації робочої сили та забезпечення міського населення якісними безпечними агропродовольчими товарами. Органічний сектор України нині має експорторієнтовану модель розвитку, що зумовлено специфікою розвитку внутрішнього органічного агропродовольчого ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми міжнародної торгівлі органічними агропродовольчими товарами присвячені роботи таких зарубіжних науковців, як П. Парваті, Г. Вайбель, Л. Оберхольцер [1], С. Димитрій, Є. Джаєніке [2] та інші. Дослідженням формування, розвитку, сучасного стану та експортних можливостей українського ринку органічної агропродовольчої продукції займаються такі вітчизняні вчені, як О. Маслак [], Н. Андрусенко [4], Ю. Завадська [5], А. Калініченко, О. Мінюка, О. Калініченко, В. Грановська [6], С. Ковальчук, Є. Забрухема [7] та інші.

Розвиток торгівлі органічними агропродовольчими товарами демонструє позитивну динаміку за останні 5 років, що зумовлено формуванням у більшості країн сталого попиту на цю категорію товарів, визнанням переваг практики органічного виробництва та виникненням потенційних можливостей для країн-виробників органіки. Отже, доцільною є характеристика особливостей розвитку експорту органічної продукції Україною та трансформацій споживчого ринку.

Постановка завдання. Метою статті є характеристика сучасного стану та виявлення специфіки експорторієнтованої моделі розвитку органічного агропродовольчого ринку України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Зародження української органічної агропродовольчої системи відбулося в 1970-х рр., через 20 років українські підприємства вперше отримали органічний сертифікат та почали експортувати органічну агропродовольчу продукцію до європейських країн. Нині органічний сектор України становить понад 350 сертифікованих підприємств, які обробляють понад 400 тис. га землі. Основними представниками сертифікаційних компаній в Україні є Органік Стандарт (Україна), Біо Інспекта (Bio Inspecta, Швейцарія), Екосерт (Ecosert, Франція), Церес (CERES, Німеччина) та Союз Контроль (Control Union, Нідерланди). Органік Стандарт сертифікує понад 70% усіх органічних агропродовольчих операцій в Україні. Динамічний розвиток українського органічного агропродовольчого ринку почав відбуватися починаючи з 2008 року, за останні 5-6 років внутрішній ринок збільшився на понад 300% (табл. 1).

Основна частина виробників зосереджена в Одеській, Херсонській, Київській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Житомирській областях. На внутрішньому

органічному ринку основними операторами органічної агропродовольчої продукції є такі виробники (табл. 2).

Таблиця 1

Показники зростання органічного агропродовольчого сектору України

Рік / Показник	Органічні землі, %	К-сть виробників	Внутрішній ринок, млн. євро
2011	0,65	155	5,1
2012	0,66	164	7,9
2013	0,95	175	12,2
2014	1	182	14,5
2015	1	210	17,5
2016	1	360	21,2
Темп приросту, %	53,85	132,26	315,69

Джерело: побудовано автором на основі [8, 9]

Специфікою формування органічного агропродовольчого ринку України є домінування експортної орієнтації органічного виробництва (понад 80% усієї виробленої органічної продукції експортується), що зумовлено відсутністю відповідного платоспроможного попиту та скептичним ставленням до органічного маркування на внутрішньому ринку. Динамічне збільшення глобального попиту на органічну агропродовольчу продукцію та лімітована пропозиція створюють певні експортні можливості для країн-виробників органіки. Наявність сприятливих природно-кліматичних умов, придатного земельного фонду для ведення органічного виробництва та надходження іноземних інвестицій стало поштовхом до формування органічного агропродовольчого сектору та спричинило зростання експорту органічної агропродовольчої продукції з України (зокрема, до країн ЄС). Експорт органічної агропродовольчої продукції українського походження у 2015/2016 р. становив 73-75 млн. євро, що на майже 40 млн. євро більше за 2013 р. (35-36 млн. євро), 2/3 якої імпортується країнами Європи, а саме Німеччиною, Швейцарією, Нідерландами, Австрією та Польщею (рис. 1). Деякі органічні фірми експортують відносно невеликі обсяги органічної агропродовольчої продукції до США, Австралії та деяких країн Азії. В Україні налічується 55 підприємств, які мають американський органічний сертифікат USDA, основною експортною продукцією до США є органічна соя.

Продуктова структура експорту [18] включає в себе такі сегменти органічної продукції, як зернові (47%), насіння, олійні культури, молочні продукти та мед, тоді як місцеві споживачі мають доступ до більш широкого асортименту органічної продукції, зокрема молочної та м'ясної продукції, бакалійних та хлібобулочних виробів тощо. За останніми прогнозами експертів, варто очікувати

зростання українського органічного споживчого ринку до 25 млн. євро станом на 2017 р., з подальшим щорічним приростом у 15%.

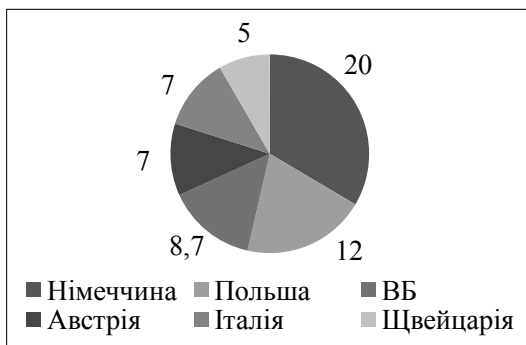

Рис. 1. Експорт органічної агропродовольчої продукції Україною до Європи, 2016 р., млн. євро [17]

Особливістю практики експорту української органічної агропродовольчої продукції є налагодження прямого особистого контакту з імпорте-

ром, таким чином, мають місце такі прецеденти, як відвідування потенційним замовником виробничих потужностей експортера для засвідчення дотримання усіх необхідних процедур виробництва, переробки та пакування. Транспарентність є важливим фактором під час підписання зовнішньоекономічного контракту між сторонами, бонусом налагодження довірливих відносин є тримання певної інформації або консультування з приводу ситуації на ринку, споживчих уподобань тощо у країні імпортера.

Варто зазначити, що після входження в повну силу Зони вільної торгівлі (ПВЗВТ) [19] експорт сільськогосподарської продукції до європейських країн значно збільшився. За останніми даними, за 10 місяців 2017 р. експорт продукції сільського господарства до країн ЄС зріс на 40%, основною країною-імпортером стали Нідерланди. Цю країну можна розглядати як точку входження української продукції на європейський ринок, оскільки вона має значні портові потужності. В Україні функціо-

Таблиця 2

Топ-8 виробників органічної агропродовольчої продукції в Україні

Назва підприємства	Земельний фонд	Експортна продукція	Розташування	Органічні сертифікати, сертифікаційний орган
ПП «Галекс-Агро» (вертикальна інтеграція ТОВ «Органік Мілк» та ТОВ «Органічний м'ясний продукт»)	8 тис. га	Продукція: спельта, озима пшениця, овес, жито, ячмінь, гречка, просо, кукурудза. Експорт до країн ЄС: Швейцарія, Німеччина, Угорщина, Нідерланди, Італія тощо.	Житомирська обл.	Швейцарський інститут екологічного маркетингу (ІМО), «Органік Стандарт»
ПрАт «ЕтноПродукт» українсько-швейцарське аграрне підприємство	4 тис. га	Продукція: молоко, сметана, кефір, йогурт, масло, мед, м'ясо, овочі, зернова та бобова продукція. Експорт зерна до Німеччини, Швейцарії, Норвегії, Нідерландів та Чехії.	Чернігівська обл.	«Органік Стандарт», «Біо-Свіш»
ТОВ Агрофірма «Поле»	9 тис. га	Продукція: пшоно, органічні зернові, бобові та олійні культури. Експорт до: Нідерландів, Німеччини, Австрії, Італії, Бельгії, Австралії, Малайзії, Польщі, Чехії, Франції.	м. Черкаси	«Органік Стандарт», ЕТКО
ТОВ «Діамант ЛТД» (ТМ «Козуб Продукт»)	-	Продукція: крупи швидкого приготування, хлоп'я, мука, макаронні вироби. Експорт до Румунії, Нідерландів та ОАЕ (5-10% виробленої продукції).	Полтавська обл.	«Органік Стандарт»
ПП «Агроекологія»	8 тис. га	Продукція: озима та яра пшениця, жито, ячмінь, овес, гречка, кукурудза, соняшник. Експорт до Швейцарії – 90% та Німеччини.	Полтавська обл.	«Органік Стандарт»
ТОВ «Органік Оригінал» (ТМ «Екород»)	-	Продукція: олія, борошно, вівсянка, крупи, бобові, мед, овочі на внутрішній ринок.	м. Київ	«Органік Стандарт», USDA NOP
ТОВ «Старий Прицьк»	635 га	Продукція: зерно, крупи та бобові. Експорт до Німеччини, Нідерландів та Швейцарії.	Волинська обл.	«Органік Стандарт»

Джерело: побудовано автором на основі [10-16]

нує понад 350 підприємств з нідерландським капіталом (понад 150 компаній в аграрному секторі), що пояснює проведення низки успішних проєктів зі співробітництва в різних галузях аграрного сектору. Європейська країна має дуже розвинений аграрний сектор та вбачає в Україні «харчовий кошик» світу, який має значний потенціал для нарощування виробничих потужностей. Українська економіка отримує певні переваги від інтенсифікації співробітництва з Нідерландами у вигляді модернізації вітчизняного сільськогосподарського сектору (Україна може вийти з сировинної ніші та почати експортувати готову продукцію, диверсифікувати асортимент продукції, що експортується), збільшенні експорту та вливання коштів в українську економіку (зокрема, в аграрний сектор, логістику, ІТ, «зелену енергію») [20, 21]. Двостороння співпраця між Україною та Нідерландами стала причиною створення таких спільних проєктів в аграрній сфері, як:

1. Проєкт «Нідерландський молочний центр в Україні (DUDC)» [22] – трирічний проєкт (2016-2019 рр., бюджет 1,4 млн. євро), головною метою якого є створення тренінгових центрів, розвиток інституціональної інфраструктури, підвищення якості та кількості молочного виробництва.

2. ДПП «FoodTechLink Україна» [23] – постачає інноваційне обладнання для переробки с/г продукції та допомагає в освоєнні новітніх методів зберігання/обробки/пакування. Проєкт спрямований на діяльність таких 4 секторів, як овочі, фрукти та їх переробка, промислові пекарні та кондитерська промисловість, виробництво молочних продуктів та м'ясопереробний сектор. Діяльність цього проєкту має стратегічне значення для вітчизняного виробника, оскільки дає змогу експортувати готову продукцію, яка має додану вартість.

Розвиток органічного сектору в Україні має велике значення для європейського споживчого ринку, оскільки, як зазначалося раніше, Європа вбачає в Україні одного із найбільших виробників агропродовольчої продукції, зокрема органіки, однак до кінця не використовує увесь потенціал сільськогосподарського виробництва. В Україні існує низка проблем, які заважають активному розвитку органічного агропродовольчого сектору: неадекватність нормативно-правової бази; відсутність відповідного технічного обладнання; орієнтація тільки на сировинне виробництво; відсутність сталої системи дистрибуції; відсутність ефективної політики підтримки органічного сектору тощо [24]. У результаті поглиблення торговельної співпраці між Україною та ЄС на обговорення виносяться проблеми розвитку українського органічного сектору та готовність європейських країн до фінансової підтримки/кооперації, що підтверджується підписанням двосторонніх домовленостей (табл. 3).

Споживачем органічної продукції виступає середній клас, який в Україні становить 10-12%, якого недостатньо для формування платоспроможного попиту на органічну агропродовольчу продукцію. Одна родина (домогосподарство) витрачає на традиційні продукти харчування та напої трохи більше 50% від заробітної плати, це трохи менше 100 дол. США в місяць (рис. 2).

Оскільки органічні товари є дорожчими за традиційні, то різниця в ціні становить у середньому 30-50%, відповідно, витрати в місяць на органічні товари становлять від 130 дол. США (від 3500 грн.) і вище, що дає змогу дійти висновку, що заробітна плата споживача органіки має бути більшою за 10 тис. грн.

Основними каналами збуту органічної агропродовольчої продукції є супермаркети та спеціалізо-

Таблиця 3

Партнерські програми розвитку та підтримки органічного сектору в Україні

Назва програми	Термін дії	Бюджет	Суть
Німецько-українське співробітництво в органічному секторі (German-Ukrainian Cooperation in Organic Agriculture)	2016-2019	1350 тис. євро	– вивчення операційних характеристик українських органічних ферм; – подальше навчання виробників органічної продукції; – формування високоякісної навчальної програми щодо органічного виробництва в університетах, підготовка кадрів; – участь у симпозиумах та конференціях, обмін знаннями; – організація навчальної поїздки до Німеччини, ознайомлення із функціонування німецького органічного сектору; – створення консультативного та тренувального регіонального кластеру.
Україна – ФАО (Ukraine – FAO)	2016-2019	25 тис. дол. США	Асистування у розробленні органічної законодавчої бази щодо виробництва та сертифікації органічної продукції відповідно до європейських стандартів.
Швейцарська стратегія кооперації для України (The Swiss cooperation strategy for Ukraine)	2015-2018	18 млн. швейцарських франків (15 623 643 євро)	Збільшення обсягів продажу сертифікованих органічних продуктів на внутрішньому ринку. Надання підтримки малому та середньому бізнесу у доступі до міжнародних ринків.

Джерело: побудовано автором на основі [25-27]

вані магазини (як фізичні, так і онлайн), на які припадає найбільший асортимент як вітчизняної, так і імпортованої органічної продукції. Органічні товари можна придбати в таких гіпермаркетах/супермаркетах, як «Фоззі», «Ашан», «Мегамаркет», «Сільпо», «ГудВайн», «Метро», «Новус», «Білла», «Велика Кишеня»; онлайн-платформи / фізичні: «Натур Бутік», Biologic. ua, «Еко Чік» (Eco Chic), «Комора», «Вегетус», «Еко клуб», «Органік Ера». Збільшення частини світової онлайн-торгівлі має вплив і на розвиток української онлайн-торгівлі. За останніми даними [29], майже 3 млн. українців є онлайн-споживачами, однак ця тенденція розповсюджена тільки на сегмент одягу та техніки. Створення торговельних онлайн-платформ є стратегічним напрямом розширення внутрішнього органічного агропродовольчого ринку.

Рис. 2. Витрати домогосподарств на продукти харчування та напої за один місяць, 2016 рік, дол. США [28]

Висновки з проведеного дослідження. Теоретично доведено, що в Україні функціонує експорторієнтована модель розвитку органічного агропродовольчого сектору, що зумовлено такими факторами, як відсутність відповідного законодавчого клімату, державної фінансової підтримки, відсутність достатнього платоспроможного попиту тощо. Наявність значного земельного фонду, виробничих потужностей та ініціатив сприяння розвитку торгівельної зовнішньоекономічної діяльності є чудовим стимулом для подальшого розвитку органічного агропродовольчого сектору та нарощення експорту органічної агропродовольчої продукції до країни ЄС та Азії з потенційними перспективами домінування у певних органічних продуктивних нішах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Priyanka Parvathi & Hermann Waibel (2013) Fair Trade and Organic Agriculture in Developing Countries: A Review, *Journal of International Food & Agribusiness Marketing*, 25:4, 311-323, DOI: 10.1080/08974438.2013.736043.
- Oberholtzer L., Dimitri C., & Jaenicke E. (2013). International trade of organic food: Evidence of US imports. *Renewable Agriculture and Food Systems*, 28(3), 255-262. doi:10.1017/S1742170512000191.

- Maslak O. The status and prospects of the organic agricultural products market in Ukraine / Oleksandr Maslak // *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. № 2. С. 81-85.

- Андрусенко Н.В. Развитие органического сельского хозяйства в Украине. *Economics, management, law: problems and prospects: Collection of scientific articles*. Vol. 1. Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2015. Pp. 43-46.

- Сучасні тенденції розвитку вітчизняного ринку органічної агропродовольчої продукції / Завадська Ю.С. // *Економіка АПК*. 2013. № 8. С. 95.

- Грановська В.Г. Перспективи розвитку ринку органічної продукції в Україні / В.Г. Грановська // *Економіка АПК*. 2017. № 4. С. 31-40.

- Ковальчук С.В. Маркетингові цифрові технології у дослідженні споживачів органічної продукції / С.В. Ковальчук, Є.М. Забурмеха // *Marketing and Digital Technologies*. 2017. № 1. С. 34-51.

- Федерація органічного руху України. URL: <http://www.organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>.

- Research Institute of Organic Agriculture (FiBL). URL: <http://www.fibl.org/en/themes/publications.html>.

- Офіційний сайт ГАЛЕКС-АГРО. URL: <http://www.galeks-agro.com/>.

- Офіційний сайт «ЕтноПродукт». URL: <http://www.ethnoproduct.com/>.

- Офіційний сайт Агрофірма «Поле». URL: <http://agropole.com.ua/ua/>.

- Офіційний сайт ТОВ «Діамант ЛТД». URL: <http://diamantltd.com.ua>.

- Офіційний сайт ПП «Агроєкологія». URL: <http://www.agroecology.in.ua>.

- Офіційний сайт ТОВ «Органік Оригінал». URL: <http://www.ecorod.ua>.

- Офіційний сайт ТОВ «Старий Порицьк». URL: <http://porytsk.com>.

- Ukrainian Agrarian Confederation. URL: <http://agroconf.org/en>.

- Organic farming (organic market development). URL: <http://minagro.gov.ua/themes/garland/pdf/8.2%20Organic%20farming.pdf>.

- Yatsenko O., Nitsenko V., Karasova N., James H.S.Jr., & Parcell J.L. (2017). Realization of the potential of the Ukraine-EU free trade area in agriculture. *Journal of International Studies*, 10(2), 258-277. doi:10.14254/2071-8330.2017/10-2/18.

- Size matters: why Dutch businessmen like Ukraine. URL: http://euromaidanpress.com/longreads/dutch_business_in_ukraine/.

- Нідерланды стали «воротами» для української агропродукції в ЄС: URL: <https://gs.fm/texts/20171129/6194931.html>.

- Нідерландсько Український Молочний Центр (DUDC). URL: <https://dudc.info/uk>.

- «FoodTechLink Україна». URL: <http://foodtechlink.com/uk/>.

- Kalinichenko A., Minkova O. and Kalinichenko O. (2015). Development of Ukrainian organic products sector in the international context. *Socio-Economic Problems and the State* [online]. 13(2), p. 68-75.

- German-Ukrainian co-operation in the field of organic agriculture. URL: <https://www.afci.de/projects/german-ukrainian-co-operation-field-organic-agriculture>.

26. FAO Country Programming Framework for Ukraine 2016-2019. URL: <http://www.fao.org/3/a-bp567e.pdf>.

27. Swiss Cooperation Strategy Ukraine 2015-2018. URL: <https://www.seco-cooperation.admin.ch/secocoop/en/home/laender/ukraine.html>.

28. State Statistics Service of Ukraine Household Survey. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

29. Katya M. The Future Of Shopping In Ukraine: A Conversation With Retail Expert Nic Wolfs / Michaels Katya. URL: <http://odessareview.com/future-shopping-ukraine-conversation-retail-expert-nic-wolfs/>.

РОЗВИТОК СИСТЕМ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ

DEVELOPMENT OF BANKING SUPERVISION SYSTEMS IN CENTRAL EUROPE COUNTRIES

Актуальною залишається проблема платоспроможності та стабільності міжнародної банківської системи. Новий регуляторний підхід у банківських системах країн Центральної Європи, який заснований на перегляді системи правил та стимулів, дає змогу більш ефективно реалізувати цілі пруденційного нагляду. Структура складається з модульної системи правил розрахунку вимог до капіталу, яка включає в себе найкращі практики, розроблені банками в методології управління ризиками. Нормативна база зміцнює зв'язок між вимогами до капіталу та організаційними аспектами, використовуючи синергію в управлінні банками та в наглядовому оцінюванні і діях.

Ключові слова: банківський нагляд, вимоги до капіталу, єдиний наглядовий механізм (SSM), механізм єдиного рішення (SRM), фонд єдиного вирішення (SRF), Європейська служба банківського нагляду (EBA).

Актуальной остается проблема платежеспособности и стабильности международной банковской системы. Новый нормативный подход в банковской системе стран Центральной Европы, основанный на пересмотренной системе правил и стимулов, позволяет более эффективно преследовать цели пруденциального надзора. Структура состоит из модульной системы правил расчета требований к капиталу, которая включает в себя лучшие практики,

разработанные банками в методологиях управления рисками. Нормативная база укрепляет связь между требованиями к капиталу и организационными аспектами, использует синергию в управлении банками, надзорные оценки и действия.

Ключевые слова: банковский надзор, требования к капиталу, единый надзорный механизм (SSM), механизм единого разрешения (SRM), фонд единого разрешения (SRF), Европейская служба банковского надзора (EBA).

The problem of payment ability and stability of the international banking system remains important. The new regulatory approach in central Europe's banking system based on a revised system of rules and incentives, enables more effective pursuit of the objectives of prudential supervision. The framework consists of a modular system of rules for calculating capital requirements that incorporates the best practices developed by banks in risk management methodologies. The regulatory framework strengthens the link between capital requirements and organizational aspects, exploiting synergies in the management of banks and in supervisory assessments and actions.

Key words: banking supervision, capital requirements, Single Supervisory Mechanism (SSM), Single Resolution Mechanism (SRM), Single Resolution Fund (SRF), European Banking Authority (EBA).

УДК 336.711:005.591(4-15)

Павлюк О.О.

к.е.н., доцент, докторант кафедри міжнародних фінансів
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Постановка проблеми. Світова фінансова криза, яка почалася в 2007 році в країнах Європи, окреслила проблеми банківської системи країн єврозони. Криза торкнулася кожної країни і показала, що банки, незважаючи на достатній рівень капіталу, стикалися з труднощами забезпечення себе достатньо ліквідними активами, а також важливість ліквідності для належного функціонування фінансових ринків і банківського сектору. Європейський банківський ландшафт глибоко змінився в результаті регуляторних відповідей на світову фінансову кризу 2007-2008 років в Єврозоні. Але зміни в економіці і регуляторному середовищі висвітлили низку невирішених питань у проблематиці європейського банкінгу. Тому необхідним є дослідження цих ключових питань, оскільки навіть

після суттєвих регуляторних реформ продовжуються дебати про подальші реформи, які необхідні для посилення регуляторної бази ЄС для обмеження майбутніх ризиків у банківській системі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Директива адекватності капіталу (Capital Adequacy Directive) [5] – це європейська директива, яка спрямована на встановлення єдиних вимог до рівня капіталу як для банківських установ, так і для небанківських фірм, які здійснюють операції з цінними паперами. Ця директива була вперше видана в 1993 році і переглянута в 1998 році. Оновлена Директива достатності капіталу почала діяти з 2006 року.

Директива з регулювання достатності капіталу The Capital Requirements Directive (CRD IV)